

**Collectie van
de Gentenaar**

Train de trainer

voor de Cultuur-
participatie Toolkit

Dit project wordt medegefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling via het initiatief Urban Innovative Actions (UIA).

Inhoud

Hoofdstuk 1: Situering	3
Wat is de Collectie van de Gentenaar?	4
Wat is de Cultuurparticipatie Toolkit?	5
Waarom een Train de Trainer?	6
Hoofdstuk 2: De toolkit in het kort	7
Stap 1: ontwikkel je projectidee	8
a. De 5-bouwstenenmethode	
b. Aanpasbare projecten	
c. Kant-en-klare projecten	
Stap 2: start met plannen	8
Hoofdstuk 3: Organiseer je workshop	9
1. De voorbereiding	10
2. De organisatie	11
3. De uitvoering	13
4. De opvolging	17
Addendum	18
Checklijst van voorkennis	18
Contactlijst	20
Copyrights afbeeldingen	21

Hoofdstuk 1: Situering

Wat is de Collectie van de Gentenaar?

Wat als burgers, musea en erfgoedinstellingen vrij en creatief gebruik konden maken van elkaars objecten, documenten en verhalen?
Een vernieuwend project maakt die kruisbestuiving mogelijk.

De Collectie van de Gentenaar

- brengt burgers sneller in contact met het bestaand stedelijk erfgoed
- verrijkt dat erfgoed met objecten, verhalen, foto's...
- ondersteunt Gentenaars, bedrijven, organisaties en onderzoekers die de Gentse collecties op een originele manier gebruiken.

Hoe?

- Vanaf **september 2021** kunnen Gentenaars experimenteren met data van cultureel erfgoed in het [Cultureel Data Lab](#). Dat is een plek in de Krook waar je aan de slag kan met de data en waar je ondersteuning krijgt of een activiteit kan organiseren.
- Vanaf **begin 2022** gaat de **CoGent box** (een mobiele hoogtechnologische ruimte) rond in 3 wijken: Wondelgem, Watersportbaan-Ekkerghem en Sluizeken-Tolhuis-Ham. Bij de CoGent box kunnen Gentenaars het Gentse culturele erfgoed ontdekken. Ze kunnen ook zelf verhalen en objecten toevoegen via de collectie website.

In **juni 2023** wordt De 'Collectie van De Gentenaar' afgerond. Dan krijgt de CoGent box een permanente stek in [DING](#), de nieuwe vleugel van Design Museum Gent.

Meer weten? Check www.collectie.gent.

Wat is de Cultuurparticipatie Toolkit?

Wil je bijdragen aan de Collectie van De Gentenaar? Een toolkit voor cultuurparticipatie helpt je om **mensen te betrekken bij cultureel erfgoed**. En dat op verschillende manieren:

- deelnemen en organiseren van projecten
- ontmoeten en verenigen van mensen
- zoeken naar voorwerpen
- bezoeken van de collectie
- toevoegen aan de collectie

De toolkit is praktijkgericht, speels, experimenteel en aanpasbaar aan locaties, mensen, mogelijkheden en verschillende behoeften.

Hij bevat **3 werkwijzen** om je eigen project vorm te geven. Op het eind vind je een invulfiche waarmee je je ideeën kan inplannen.

Je kan de toolkit hier downloaden: www.collectie.gent/cocreatie

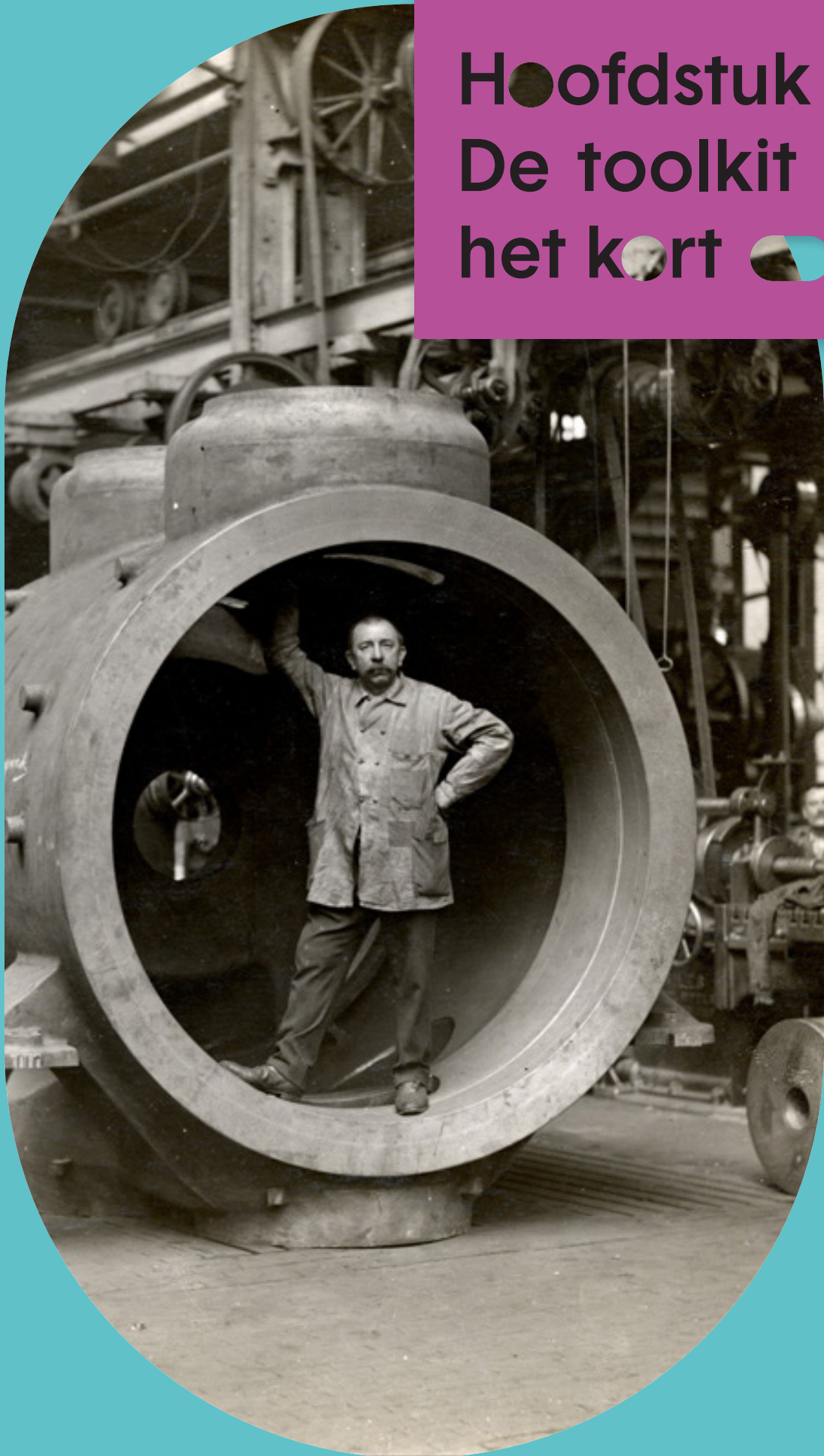
Waarom Train de Trainer?

iDROPS zal in 2022 in 3 Gentse wijken actief aanwezig zijn om trainers op te leiden en een trainersnetwerk op te richten. Met deze train-the-trainer streven we naar een watervaleffect: trainers krijgen een gevoel van eigenaarschap en leiden nieuwe trainers op.

Het is de ambitie van de Collectie dat Gentenaars zich meer eigenaar voelen van het Gents cultureel erfgoed. We kunnen hen betrekken door verhalen te verzamelen en hen te motiveren om de CoGent box en het Cultural Data Lab effectief te gaan gebruiken. **Iedereen kan bijdragen** via eigen verhalen, feiten en objecten.

Hoofdstuk 2: De toolkit in het kort

Hoe werk je je project stapsgewijs uit? Hoe zet je het om in een plan?

Stap 1: ontwikkel je projectidee

We bieden 3 werkwijzen om een project op te starten.

1. De 5-bouwstenenmethode

Dit is een kaartspel, dat uit 5 bouwstenen bestaat:

- soort activiteit
- thema
- manieren om verhalen te verzamelen
- doelgroep
- resultaten

Kies, combineer en brainstorm met deze bouwstenen, samen met je doelgroep of burens. Het doel van dit spel is om iedereen de kans te geven om projecten te bedenken. Deze co-creatieve, participatieve aanpak is een goede manier om je gemeenschap bij het proces te betrekken.

Nodig een kleine groep burens uit om samen te spelen, en je komt tot projecten waar zij zich eigenaar van voelen en dus in investeren.

2. Aanpasbare projecten

Hoe kan je co-creatieve projecten rond specifieke thema's eenvoudig organiseren? De workshops van iDROPS leverden enkele voorbeeldprojecten op die je zelf kan toepassen en aanpassen. De thema's of doelgroepen van de aanpasbare projecten zijn:

- Verhalen van de industriële en bedrijfsgeschiedenis van een buurt.
- Tieners in een buurt motiveren en activeren.
- Locaties in een buurt gebruiken om de belangstelling van bewoners en voorbijgangers te wekken.
- Vrouwen van verschillende generaties, etniciteiten en achtergronden samenbrengen.
- Mogelijkheden om verschillende generaties met elkaar in contact te brengen.

Wil je een project opzetten rond een van deze thema's? Dat kan makkelijk (alleen of met een klein team van 3-4 mensen).

3. Kant-en-klare projecten

In Gent zijn er verschillende voorbeelden van succesvolle lopende projecten die verhalen van bewoners verzamelen. Elk heeft een eigen aanpak.

Wil je verhalen van Gentse bewoners opnemen en aan de collectie van Gent toevoegen?

In dit deel vind je handige tips van onze projectpartners.

Stap 2: start met plannen

Bij de toolkit voor cultuurparticipatie vind je een projectinvulfiche: een handig document waarmee je je projectidee plant. Druk ze af, of vul ze in op je PC als pdf.

De projectinvulfiche is op www.collectie.gent/cocreatie.

Hoofdstuk 3: Organiseer je workshop

Hoe organiseer je een co-creatieve workshop om Gentenaars te activeren binnen de Collectie van De Gentenaar?

Er zijn **4 stappen**:

1. de voorbereiding
2. de organisatie
3. de uitvoering
4. de opvolging

1

de voorbereiding

Check je voorkennis

Voor je van start gaat, is het interessant om na te gaan of je genoeg voorkennis hebt van het project. Niet dat je Collectie van de Gentenaar helemaal van buiten moet kennen. Maar je kent best wel de grote lijnen van het project.

Bekijk de checklijst in addendum.

- Heb je een goed overzicht? Perfect, ga door naar het volgende stuk.
- Merk je dat je nog niet helemaal vertrouwd bent met alles in de checklijst? Geen probleem! Bij de checklijst vind je de antwoorden op de vragen.
- Is het nog niet helemaal duidelijk? Neem een kijkje in de toolkit of op de website van Collectie van de Gentenaar of contacteer collectie@gent.be en stel je vragen.

Onderzoek je voorkeuren

In het vorige hoofdstuk hebben we 3 werkwijzen opgesomd waaruit je inspiratie kan putten: de 5 bouwstenen, de aanpasbare projecten en de kant-en-klare projecten.

Heb je zelf al een idee wat je graag zou doen? Of een bepaalde voorkeur voor een thema, doelgroep en/of activiteit? Dan raden we je aan om meteen te starten met de uitwerking.

Voel je dat je nog inspiratie nodig hebt? Kijk wat er zich afspeelt in je buurt en wat er zoal leeft.

Heb je interesse om iets te ontwerpen of te organiseren maar je weet niet zo goed wat of hoe? Kijk in de toolkit bij projecten. Voor elk wat wils!

2 de organisatie

Wie worden je deelnemers?

Wie heb je nodig? Denk aan verschillende **profielen** die je inzichten kunnen geven. Ken je mensen die je eventueel kunt betrekken? Een aantal tips:

- Kijk in je netwerk of je via via mensen kent waaraan je het kunt vragen
- Zijn er organisaties in de buurt die je kunnen helpen met het vinden van bepaalde profielen en/ of mensen? Kijk welke organisaties er zijn in je buurt.
- Maak een visuele kaart van de verschillende profielen en mensen die betrokken zouden zijn in je workshop.

Hoe **diverser** het aantal mensen die betrokken zijn in je project, hoe rijker het project: jong en oud, van verschillende achtergronden en met verschillende interesses, met en zonder beperkingen ...

Sfeer en gezelligheid: Hoe aangener, hoe beter. Indien de situatie zich daartoe leent, voorzie een hapje of een drankje.

Aantal deelnemers voor een cocreatieve workshop: **4 — 20 mensen**

< 4 deelnemers

minder inspirerend en toegankelijk

± 12 deelnemers

sweet spot!

> 20 deelnemers

moeilijk om voor iedereen input te geven en betrokkenheid te genereren.

Locatie:

Gebruik de **ontmoetingsplekken** van je wijk :

- een buurtcentrum, een park, vergaderzaal van een lokale organisatie...
- de CoGent box (als je in Gent zit).

Meubilair: stoelen, banken, krukken, picknick dekens?

Waarop ga je de inzichten/feedback verzamelen? Op een tafel, bord, een muur?

Materialen:

Voor een cocreatieve workshop gebruik je verschillende **materialen**:

- Heb je een scherm/projectie nodig? Of kan je de materialen afdrukken en op straat gaan?
- Neem (kleurrijk) papier en markeerstift, post-its en/of plakband mee
- Voorzie je catering? Drankjes en hapjes?

Niet vergeten:

- Denk aan de **privacyregels**. Om de verhalen/input van de deelnemers probleemloos te kunnen verder gebruiken, zorg dat elke deelnemer het GDPR-document van Collectie van de Gentenaar (met de algemene regels over de gegevensbescherming) op voorhand tekent.
- De activiteiten worden zo **toegankelijk** mogelijk georganiseerd. Voor elke doelgroep of type van activiteit kan dat iets anders betekenen. Kijk naar de [Charter Toegankelijkheid](#) van Stad Gent voor informatie en tips.

3de uitvoering

Human Centered Design is het hart van de iDROPS-werking (zie [deze video](#) voor een korte uitleg). Die **methodiek** bevordert co-creatie en de betrokkenheid van de stakeholders bij elke stap van een project. Er zijn 6 basisstappen. Bij elke stap vind je enkele tips over hoe je co-creatieve methodieken kan gebruiken.

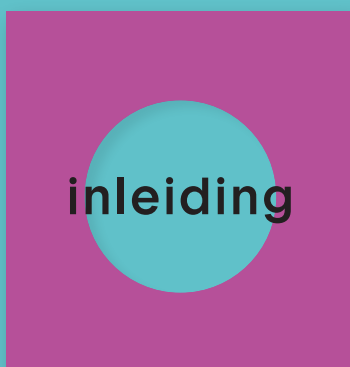
ijsbreker → inleiding → brainstorming → keuzes → planning → slot

Vraag aan de deelnemers: *Wat heb jij geërfd?*

Dit kan iets fysiek zijn zoals een tic waarbij je net als je vader heftig met de ogen knippert als je zenuwachtig bent. Of misschien het recept voor tomatensoep van je tante Paula, of die Creusetpot die uit de kelder komt van bij moemoe.

Duurtijd: 2 minuten per persoon

Je bezorgt kort de informatie over:

- de Collectie van de Gentenaar
- de doelstellingen van het project
- de CoGent Box

Zeg kort iets over de doelen van je workshop.

Duurtijd: 10 minuten per workshop

Voor deze stap heb je wat materialen nodig:

- de kaarten van de 5 bouwstenen (download via www.collectie.gent/cocreatie)
- post-its
- stiften
- plakband

*Duurtijd hangt af van het aantal deelnemers.
Kijk verder meer info.*

Beslis bij de voorbereiding **welke aanpak** je in de workshop zal volgen:

De 5 bouwstenen met...

a) **blinde keuzes**

Laat de deelnemers kaarten trekken zonder te kijken wat het is. Die aanpak levert onverwachte combinaties op. Zo komt er meer ruimte voor innovatieve ideeën en out-of-the box denken.

b) **doelgerichte keuzes**

Heb je zelf al bepaalde doelen? Laat de deelnemers kiezen uit kaarten die je op voorhand selecteert. Of vraag je deelnemers of ze al doelen hebben en laat hen relevante kaarten kiezen.

c) **Aanpasbare en kant-en-klare projecten**

- Deze aanpak werkt het best in kleine groepen (tot en met 3 mensen of alleen).
- Meer details vind je in de projecten in de toolkit.
- Maak selecties volgens je interesse, expertise, noden of de wensen van je buurt.
- Creëer combinaties van selecties tot nieuwe projecten.

Ga verder met de **brainstormactiviteiten** die je uitvoert in combinatie met het kaartspel met de 5-bouwstenen:

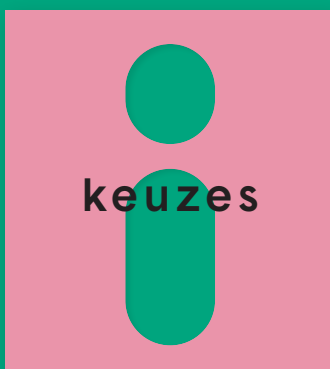
1. Maak teams van 2 tot 4 mensen. Teams met gemengde profielen werken het best *(duurtijd: 5 min)*.
2. Elk team kiest 3 kaarten uit de stapel van de 5 bouwstenen *(duurtijd: 5 min. voor blinde keuzes en 15 min. voor doelgerichte keuzes)*
3. Crazy 4: individuele activiteit. Je geeft iedereen post-its en stiften *(duurtijd: 5 min.)*
  - Het doel is om in 4 minuten 4 projectideeën te krijgen.
  - Er zijn geen slechte ideeën in deze fase: hoe meer, hoe beter. Motiveer je deelnemers om open te staan voor elkaars voorstellen, zonder te oordelen.
  - 1 idee op 1 stuk papier of post-it (zodat het later makkelijk is om te organiseren of selecties te maken)
4. Pitch in teams: iedereen legt zijn projectideeën kort uit *(2 min. per persoon)*
5. Samen brainstormen *(duurtijd: 15 min.)*

Elke team brainstormt samen over 3 gezamenlijke projectideeën (1 idee per stuk papier of post-it). Deze ideeën kunnen opgebouwd worden rond een aantal favorieten tussen de Crazy 4 post-its of combinaties van meerdere ideeën. Er kunnen ook totaal nieuwe ideeën ontstaan via onderlinge inspiratie.

→ Deze activiteit zorgt dat elke deelnemer een stem krijgt. Zo ontstaat een gevoel van eigenaarschap van de projectideeën.

6. Groot pitchmoment: elk team legt zijn 3 projectideeën voor aan iedereen in de workshop *(1 minuut per idee = 3 min. per team)*.

Tot slot: hoe simpeler en laagdrempeliger je methodieken, hoe beter de sessie. Hier vind je de basisregels voor een [goede brainstorm](#).

Organiseer een **stickerstemming**: de 3 projectideeën van elk team worden op een muur, tafel of bord naast elkaar geplaatst. Elke deelnemer krijgt 3 dot-stickers voor 3 stemmen. Iedereen stemt op alle ideeën van de laatste stap (onafhankelijk van de teams) . De post-its met de meeste dots worden gekozen om verder te gaan.

→ het aantal projectideeën is gelijk aan het aantal teams in je workshop.

→ geen dot sticker? Geen nood! Vraag om 3 kruisen (harten, sterren..) te tekenen op de projectideeën.

Duurtijd: 5 minuten

planning

Bij deze stap laat je **nieuwe teams** ontstaan. Wie stemt op hetzelfde projectidee, mag een projectteam vormen.

1. Geef elk projectteam een afgedrukte invulformulier om een concrete planning op te maken.
2. Vraag dat ze de taken onderling verdelen en deadlines opzetten.
3. Maak afspraken om elkaar een update en steun te geven. Wees open voor aanpassingen van de projectideeën in de komende afspraken.

Duurtijd: 20 minuten

slot

Sluit je workshop af met een **positief gevoel**.
Wat ga je onthouden van deze workshop in een zin?
Met welk woord zou je je ervaring/gevoelens beschrijven?

Duurtijd: 5 minuten

Op zoek naar meer methoden om toe te passen? [Kijk hier](#).

4 de opvolging

- Zorg dat de mensen die de projecten organiseren je kunnen bellen of mailen, zodat je hen kan helpen.
- Sta open voor andere communicatiekanalen zoals Whatsapp of een Facebookgroep...
- Organiseer een opvolgmoment waar mensen elkaar verder kunnen ondersteunen.
- Richt een netwerk op met andere trainers. Zo kunnen de trainers elkaar ontmoeten, ervaringen en inspiratie delen en tips uitwisselen over uitdagingen.
- Ga op zoek naar de relevante organisaties en mensen in je wijk of stad. Ze kunnen je ondersteunen met inzichten en praktische zaken. Ze kunnen je de weg wijzen naar deelnemers.

Voor de Gentse Trainers:

- iDROPS organiseert in de wijken van de Collectie van de Gentenaar 'trainersdagen'. Je kan ons contacteren vanaf september 2021 tot september 2022.
- Schrijf je in op de [nieuwsbrief](#) van De Collectie van de Gentenaar.

Train de Trainer checklijst

Vooraleer je met de workshop(s) begint, bekijk hieronder of je een goed overzicht hebt van het project.

(de antwoorden vind je op de volgende pagina terug)

- Ik ken de doelstellingen van de Collectie van de Gentenaar.
- Ik ben vertrouwd met de meest gebruikte termen zoals:
  - cultureel erfgoed
  - participatie
  - verbindend werken (sociale cohesie)
  - cocreatie
  - digitaliseren van erfgoed
  - storytelling
  - verhalen verzamelen
- Ik weet wat de CoGent box is en waar deze staat.
- Ik weet wat het Cultureel Data Lab is en waar het zich bevindt.
- Ik ken mijn buurt, wijk, thema en/of doelgroep genoeg om een workshop te organiseren.
- Ik heb een netwerk, zowel binnen als buiten mijn buurt.

Hierbij de beknopte antwoorden en bijhorende links::

De **doelstellingen** van de Collectie van de Gentenaar:

- Gentse musea, erfgoedinstellingen en inwoners delen hun cultureel erfgoed.
- Gentenaars verrijken de collectie
- Meer op www.collectie.gent/over-het-project

De meest gebruikte termen:

- **cultureel erfgoed:** Cultureel erfgoed is een verzamelnaam voor alles wat door vorige generaties is gemaakt en wat nu nog bestaat en een grote waarde heeft voor de gemeenschap.
- **participatie:** actieve deelname
- **verbindend werken (sociale cohesie):** maatschappelijke samenhang, mate waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen in een bepaalde buurt, woonplaats, land, etc.
- **cocreatie:** een vorm van samenwerking, waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en het resultaat van dit proces, zoals een plan, advies of product.
- **digitaliseren van erfgoed:** het omzetten van een fysiek erfgoed (bijv. voorwerp, foto, artikel) naar een digitaal bestand
- **storytelling:** het toepassen van verhalen om een doel te bereiken en betrokkenheid te creëren
- **verhalen verzamelen:** persoonlijke verhalen van bewoners een stem en een gezicht geven, en dat via het afnemen van interviews, het schrijven van verhalen, fotograferen...

De CoGent box is een mobiele, hoogtechnologische, interactieve ruimte.

- Wondelgem, voorjaar 2022, Voortuin Liberteyt
- Watersportbaan-Ekkergem, midden 2022, Bollekensschool
- Sluizeken-Tolhuis-Ham, najaar 2022, Tolhuispark

Het Culturele Data Lab is een fysieke, open plek voor experiment in de Krook, Gent. De labwerking staat open voor iedereen die aan de slag wil met culturele data.

Deze Train de Trainer is een deelcomponent van het project "Collectie van de Gentenaar":

<https://www.collectie.gent/>

collectie@gent.be

Inhoudelijk coördinatoren:

Olivier.Vandhuynslager@stad.gent

PieterJan.Pauwels@district09.gent

Dit is een product van samenwerking tussen:

IDROPS

<https://www.idrops.org>

deniz@idrops.be

nathan@idrops.be

lay-out door Hanne Vaernewyck

Dienst Beleidsparticipatie, Stad Gent

beleidsparticipatie@stad.gent

david.slosse@stad.gent

Dienst Ontmoeten en Verbinden - Departement Samenleven en Welzijn Stad Gent

(Stad Gent, Directie Sociale Samenhang & Welzijn)

ontmoeten.verbinden@stad.gent

Albane.Vangheluwe@stad.gent

Mattias.Laga@stad.gent

Stadsmuseum Gent (STAM)

info@stamgent.be

marieke.vangheluwe@stad.gent

Tina De Gendt,

Onderzoeker De Vierkante kilometer

<http://tinadegendt.blogspot.com/>

tinadegendt@gmail.com

Met dank aan onze andere projectpartners voor hun feedback:

AGB Erfgoed: AGBerfgoed@stad.gent

AGB Kunsten en Design: AGBkunstenendesign@stad.gent

District 09: info@district09.gent, Marlies.DeCock@district09.gent

Meemoo: info@meemoo.be, sam.donvil@meemoo.be

Universiteit Gent: <https://www.ugent.be/en>, bastiaan.baccarne@ugent.be

Studio Dott: oursexysecretary@studiodott.be, tomas@studiodott.be

Chase Creative: creative@chase.be, sven.deconinck@chase.be

Inuits: info@inuits.eu

Grafisch ontwerp door

DIFT

bert@dift.be

<https://dift.be/nl/>

Contactlijst

Copyrights afbeeldingen

© Archief Stad Gent: pagina 3, 7

© Designmuseum: pagina 5, 16, 17, 18

© Huis van Alijn: pagina 16

© Industriemuseum: pagina 1, 5, 6, 9, 12, 14, 16, 17, 18

